

"СВОБОДА" ("LIBERTY")

FOUNDED 1888.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays,
at 88 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey
City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section
1106 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1919.

SUBSCRIPTION RATES.

ПЕРІОДИКА		ПОДПИСКА ЦЕНА	
Three cents the copy.		Поодинокі копії три центи.	
One year	\$ 7.00	На рік	\$ 7.00
Six months	\$ 3.75	На пів року	\$ 3.75
Three months	\$ 2.00	На три місяці	\$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		Джерси Сіті і зарубіжні	
One year	\$10.00	На рік	\$10.00
Six months	\$ 5.00	На пів року	\$ 5.00
Three months	\$ 2.75	На три місяці	\$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон "Свобода": 498 Montgomery. Tele. V. H. Conza: 1888 Montgomery.

За оголошення реклами не відповідає.

3 Канада належить віддати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", 88 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

МІЖНАРОДНЕ ПОЛОЖЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ.

(Надійшла стаття).

I.

Неодноразу з нас приходила думка, чому-то другим народам, через дуже нечисленність і малочисельність, припадає часте бути признаними як самостійні держави — а тільки одне українське, наріж, хоч його є 40 мільйонів душ та хоч він уже п'ятий рік бореться за державну незалежність, не може добитися признання своєї держави рішеннями державами світа. Причини цього є внутрішні і зовнішні.

Певна річ, що якби цілий укр. народ в своїй внутрішній провінції більше національно-політичної свідомості та більше державно-творчої зрілості, то нема такої сили на світі, що зуміла би зчеркнути укр. державу з лиця землі. Тоді всі призначили б і хочуть чи ні. От, Німці прогнали війну. Але чи не в світі сила, щоб скасувала німецьку державу? Нема! — Бо вдержати в ярмі калідесть мільйонів свідомих і національно карих Німців се така штука, якої жадна сила не потягне. Українці такою свідомою нацією не є. Їм тому завиним сусідам вдалося повалити укр. державність.

Правда! Галичане вивинили великий національно-державний змисл. Але їх всього 4 мільйони і вони не могли зробити великої роботи за всю Україну. Якби вони були додали лише свою Галичину, а про інші більше, то може були би всілякі оборонити її. Але вони укр. діячі розкинули свої сили (Укр. Січових Стрілець, інтелігенція, потім всю гал. армію) по всій великій Україні, а навіть Кубань, захід Сибіру та Зелені України. А мусили тому, бо велика Україна далекою за мало має своїх свідомих і інтелігентних сил.

Правда! І на сій великій Україні важе не те, що було до війни. Національна свідомість за тих кілька років революції і війни дуже поширилася. Але не обняла ще всі маси так, як се в Галичині. А до того не є та свідомість там так зріла, так досвідчена, як в Галичині. Найліпшим доказом цього факт, що укр. партії в великій Україні потрапляли задля свого народного самолюбства розбити найкращу (а то й цілком не політичну) народну справу. Ся непереносимість і брак солідарності, ся сварилисть за дрібницю, се партійне самолюбство, ся невідомість брати всьому річ практично — от се все доказ незрілості політичної, від якої невідомі там навіть найвишні люди. От вам найновіший життєвий примір: у Відні укр. професори і учні закладають

По всіх несвободних краях не признають свободи преси та свободи слова. В Австрії ректоратор мусів передкалати те, що написав, до державної прокуратури і джеркаться від розсудки газети, як так подобалося прокуратури. В Росії царський не признавали людям ан права свободної дискусії ан свободного писання; за критику уряду любили або писмою бачи назначені тяжкі кари, ввзяння та заслань. В Росії советський за критику уряду навіть члени комуністичної партії лауть на розстріл.

За право говорити та писати свободі про всі публичні справи та про кожний вчинок уряду добувалися дуже всі свободолюбні люди. Вони уважалися за вугольні камінь буди народних волностей. Його помислювали в кождо конституцію, яку збудовані люди добули собі від своїх пануючих. Вони уважалися за сушу частину англійської конституції. Вони перейшли з Англії до Америки, де його помішню в першу поправку до американської конституції.

Його шанували не лише розвідні Американці, але й Імгранти. Ті посідали може ще більше, як перші, бо багато з них прийшло з країн, де вони територіями через брак своєї права. Кождий американський горожанин та мешканець Зауценних держав узяв се за своє невідання прав критикувати публичних діячів, висловлювати свої погляди про публичних урядників. Ся віра являється найкращою підпору американського уряду, спокою та мира в народ. Через те, що нарушує те право, в котрі американське населення так свято вірить, або хочби внаслідок підозріння, що се право загрожено, підпириває віру населення в уряд, підпириває силу того уряду і краю.

З того становища рішення Найвишнього Суду Зауценних держав не можна уявляти дуже щасливим кроком. Всі свободолюбні горожанин Америки та більшість Імгрантів признають в сершу саунішність суду Бреденсона: вони з підозрінням поділяються на признає Генеральному почитеран права бути цензором їх поглядів.

щої належить внутрішня політика східно-української держави; до другої причини міжнародного характеру. Перша категорія залежала від волі самого укр. народу і друга від його воли не залежала.

Не можна сказати, щоб внутрішня політика східно-української держави була така, щоб збудувала надію великого довіря до неї зах.-європейської парламентарно-демократичних держав. Річ в тім, що внутрішня політика Укр. Нар. Республіки не хиталася між парламентарною демократією та "совєтською" та між національно-аграрною реформою через перекіп паниської землі у хлопській, а комунізм (з записки "соціалістична земля", проголошена найперше Центр. Радою, а описана Директорією). Куди вітер поведе, туди хилася та політика. Одно і те саме укр. правительство вислало посольства до Франції в Одесі з запевненнями, що Україна хоче бути парламентарною демократією та признає приватну власність, а рівночасно видавало безгалузьні закон про "соціалістичну землю" (якого ніхто не виконав!), ухвалювало заводити "совети" та пропонувало московським большевикам федерацию. Отсе сиджене на двох різних підставах: підставах на Укр. Нар. Республіці. Ані большевики ані антиганти не мали до такого дитячого кротаства укр. "соціалістичні" правительств довіря і не могли мати Антантський мир в Одесі зарпартувати до Парижа, що Україна се заповідала, скільки "совети", а большевики знов зарпартували, що Україна залишилась до Антант. В конвенції Антант не дава по мови України, але насила там Денікіна та Врангеля. А знов большевики не признали укр. наміри пропонувати федерацию з ними і напали на Україну. Так се було, коли політику беруть вести недоведені люди, котрим здається, що вони від усього змішані і кожного обурять, а котрі в гурті рішати самі остають в дурнях як звісні "хитрі малороси" з приказки.

Щодо причин міжнародного характеру, то тут треба перш усього відзначити галицьку справу від східно-української. Що до великої (принципальної) України, то треба тимчасові: Антанта була в війні союзницею Росії, з якою вона була списану умову. Тимчасом Росія вибухла революцією. Антанта потвердила тоді ту умову в першій революційній (демократично-парламентарній) правительстві князя Льова Керенського. Як же заповів правительстві большевикам, одало з антантою та заключило звісний мир з Німцями у Версаль Літвиським. Те саме зробила Україна, яка ще й закликала Німців до себе. Тоді антанта заявила, що вона не признає ані большевиків ан України ані їх міра з Німеччиною. Натомість вона заявила, що держатися передбольшовицької Росії, яку треба відбудувати. А то з трех причин: 1) що в Росії Європи був лад і спокій, 2) щоб додержати віри старій Росії — 3) щоб бути до кому старішої позички, за якігено старою Росією в західній Європі, особливо у Франції. — З тих трох причин Антанта вперто не хотіла признавати України, бо се значило розколоту союзницю і довіджину антант (Pactio) на двое.

Особливо першу скринку в політиці супроти колишньої Росії (отже й України) грає Франція, котра позначила було Росії тільки більшовицькою. Треба знати, що бонди російських почок має у Франції кождо хлоп, кождо баж, кождо робітник — не кажучи вже про капіталістів! Бо то рухалося, що "світлий бізнес"! Тому-то та републиканська Франція перерт стояла за тим, щоб не привертнути в Росії конституцію монархію і єдність Росії. Вони боялись, що іншак втраплять свої гроші, вложені в царські бонди.

ВЕЛИКИЙ МОСКОВСЬКИЙ КРИТИК ПРО ВЕЛИКОГО
УКРАЇНСЬКОГО ПОЕТА.

Шевченків "Кобзар" був першою книжкою, котра показала великоруським націоналістам як на долоні повну безосновність їх широких "наукових" толків про неможливість українського писменства. З появою на українській літературній ниві письменничого таланту величезного Шевченка, всякі теоретичні роздумування припинилися, а всі противники самостійного розвитку української мови виступили з агресивними клещами та поцілюючи шухлятами, котрі остаточно довели до заборои в Росії друкування українського слова. В тім огнищі на українську народну культуру брало декілька визначних діячів московської літератури, як ось приміром, найбільший критик московської літератури Бєлінський.

Та не всі московські письменники пішли садами свого великого критика. Були межі, яких, хоч роді, люди, котрі не відмовляли українському народові права на самостійний розвиток свого писменства. Найвишнійший межі ними Микола О. Добролюбов, знаменитий московський критик, котрий мав свого короткого життя (він уродився в 1836. році, а вмер в році смерті Шевченка), відіграв велику роль в історії московської літератури і лише своєю критикою незатерти слід на московських писменстві, а передовсім на найвишнійший його представителів в той час. Сей титан, але смирний учений, з горючою кров'ю чоловік, котрий однак умів підняти свої пристрасті до розумових, як про нього писали другі критики, — потрапив підпасти своєю великою умови навіть пристрасть свого великоруського націоналізму.

Свідчить про се стаття Миколи Добролюбова, котрою він принят в московський журнал "Современники" (Сучасники) появу Шевченкового Кобзаря.

Москалі не мають такого
народного поета, як Шевченко.

Покосивши на вступі статтю, що українська книжкова мова має такі самі права до розвитку, як і московська, він підніс Шевченкову поезію за те, що вона не книжна, а народна. І то ще й яка народна! Добролюбов критик признає, що Шевченко — поет народний, і то такий, якого ми (себто Великороси) не можемо показати в себе. Навіть Кольцов не може рівнятися зі Шевченком, тому, бо він чисте складом своїх думок ба навіть стремліннями відходить від народа. Зате у Шевченка увесь укр. дум і співчуття нахилилися в повний згод з думками і будовою народного життя. Він вийшов з народа, жив з народом, і не лише думкою, але й обставинами життя з ним звязався сильно і нерозривно. Був він і в кругах образованого товариства, українського і московського, але через довгий час бачив він в ньому лише відражачку, гілку погорди, грубість, угиски, насильства, несправедливості, через те, як лише в нього народ, виявився перш чужий морально, свободної свідомості, він тим сильніше усею душою захопився своїм бідним рідним краєм.

Життєві терпіння показують
велику душевну силу
Шевченка.

Дяки Добролюбову, щоб за знайомих читачів з молодечими терпіннями Шевченка, котрі і мали великий вплив на його творчість, поділимо лист самого Тараса Шевченка до редакції републиканської Франції, в котрому Шевченко розказав свою життєвиську. На основі цієї автобіографії, Добролюбов говорить:

"Ось як вражіння залягли на душу хаотичну поза межа-

ми простого життя під убогою батьківською стріхою; ось що стрічав він в школі, в дідичівських передкохах, в дворах та міських палахах". Такі вражіння могли бути убиті молодечу душою, затерті гниєм моральної сили, знищені і залопотані людиною, але, як видно, той хлопчина був багато обдарований духовними силами, коли він вийшов з того всього, хоч може не зовсім, неушкоджений.

Шевченко та Україна.

"А як уже вийшов, то він не міг не обернутися до своєї України, не міг не посвятити себе цілому тому, що повідало на його святих, чистих мислячих, якось усеявало і загравало його в найкращій найчорнішій хвилі життя... І він став вірним своїм діточим хвилям, вірний своїй Україні. Він опсиує її перекази про минуле життя, опсиує її теперішність, — не в тих кругах, що насладаються плодами новішої московської цивілізації, але в тих кругах, де заховалася природа, не штучна простота життя і близькість до природи. Через те він і так близький до українських дум і пісень, через те в нього так і чути вплив народності. Він міг сказати про свої думи:

Думи мої, думи мої,
Катю, Катю, дити!
Виростав нас, доглядав нас,—
Десь мене нас не висті!
В Україні, Катю, діти,
В нашу Україну,
Попів твоїх, сиротам,
А я тут живу,
Та малає шире герце,
І слово ласкає.
Там малає шире правду
А се може, я славу.
Моя Україно, мій Кенямо,
Моя Україно, мій Кенямо,
Моя діти, верою, діти,
Як синові діти.

Шевченко та українська
народна поезія.

"І ми не сумніваємося, що Україна з одушевленням приймає "Кобзаря", давно і зрештою відомого. Він блискучий під народні пісні, а в цілому, що в пісні вилася все минавша доля, весь дієвий характер України; пісні і дума становлять на Україні народну святынню, найкращу спадщину українського життя: в них горить люба минавша подія; в них повіває і ціста, ніжне чувство жіночої любові, особливо любові материни; в них прещінь висловлюється і той тривалий погляд на життя, котрий заставляє козак, свободний від битв, шукати собі долю. Цілий круг життєвих подешних інтересів обнятий пісню, звязаний з нею, і без неї само життя робиться неможливим. Після слів Шевченка,

Наша душа, наша пісня,
Не вмере, не загине...
В Україні, Катю, діти,
Слава Україні,
Без злого, без каменю,
Без злого, без каменю,
А таланта та правдана,
А таланта та правдана,
А таланта та правдана,
А таланта та правдана.

Шевченка нахилимо усі причини української народної пісні. Українські історичні пісні натхнули його широким "Гайдамаком", чудно ріжкомато, живу повну силі і зовсім вірну народному характеру історичних дум. Зогато треба поетичної сили, щоб взятися за такі предмети, не в артації їх ані одною стрічкою, не внести в них свого, сучасного погляду навіть в один натхну. І Шевченко вніс своє завдання так, що в його цілій поезії заховано повну єдність і досконалу вірність характеру козацьких повстань на Лівих, котрий заховав майже ненарушений до досить пізнього часу. Сила козацької невинності до Лівих висловлюється у Шевченка охлюмом Яреми, котрому вони забрали парену:

Чем я не служив!
Давно Лівий, давні скви,
Муси Лівий, муси Лівий,
Муси страшний, щоб нехло
Прислоси та мило!

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ
ПОВИНА НАХОДИТИСЯ
ЧАСОПИС "СВОБОДА".

ЯКУ САМОСТІЙНІСТЬ МАЄ УКРАЇНА
ПІД МОСКОВСЬКОЮ ВЛАДОЮ?

3 Відня прийшла така звістка:
ВІДНЬ, 17. лютого. — НА ВСЕРОСИЙСЬКИМ Зібранні в МОСКВІ
було 2337 делегатів, з котрих 1728 мало право голосування, а 809 лише
право голосу.

Поодинокі РОСИЙСЬКІ крі мали таке число делегатів:

Центральні Московщини	376
УКРАЇНА	221
Кавказ і Крим	172
Заволжя	139
Північна область	137
Сибір	124
Урал	112
Західна область	83
Донська область	42

Крім того були преставники також від: Азербайджану, Вірменії і Дагестанської Республіки.

Червоною армією мали 134 делегати і червоною флотом 11 делегатів.

Як видно з того зібрання, Україна під большевицькою владою не є самостійною республікою, але російською провінцією, так як другі російські або сибірські уряди.

Крім того, як видно хоч і з того поділу на РОСИЙСЬКІ провінції, і УКРАЇНУ ЩЕ БОЛЬШЕВИКИ ПОДІЛИЛИ НА 4 ЧАСТИ: одна частина називається Україною, друга Крим, третя в Донській області, а четверта, Кубань, є разом з Кавказом.

Вкінці слід ще зазначити, що Україна, котрі обітано від неї ріжні провінції, має ще яку ЧЕТВЕРТУ ЧАСТЬ НАСЕЛЕННЯ усієї так званої "советської Росії", — але ДЕЛЕГАТИВ МАЄ у тій "советській Росії" левий тріт більше як ДЕСЯТУ ЧАСТИНУ.

ОТЖЕ НЕ ЛИШЕ ВІДМОВЛЮЄ УКРАЇНІ САМОСТІЙНІСТЬ, АЛЕ І БЕЗ САМОСТІЙНОСТІ НЕ МАЄ НАВІТЬ РІВНОПРАВНОСТІ ЯКО РОСИЙСЬКА ПРОВІНЦІЯ.

Тепер же, як би не порухаючи, КІЛЬКО серед тих 221 делегатів з України БУЛО УКРАЇНЦІВ, а кіляко Москвітан, то хочуть тоді бути повинні обидва народи і свободи, якою "пошиється" український народ під московською советською владою, а рівночасно вільно би повисенню, чому той український народ на ту московську волю і свободу все має лиш одну відповідь: ПОВСТАННЯ!

Найвишній суд та свобода
преси.

Найвишній суд Зауценних держав видою уряду засуд, який має великий вплив на обсяг горожанської свободи в Зауценних державах.

Одна соціалістична газета півзала буюшого генерального постмастера (міністра пошти) в кабінеті Вілсона за те, що він не дозволив йому видавничому переслати своєї газети так званому другою класною поштою, котра є кляма разів а може і клямакшайнці разів дещо від другий клас. Більшість найвишніх судів признала почтовому урядови право відбирати часописи не лише право уживати другої класи, але й почти взагалі. Суд каже, що правительствоз дозвляє на низьку ціну перевозу тому, що він уявляє поширення часописів поширення знання, а тим самим погіршення загального добра. Коли ж на думку уряду газета ширить не знання, тоді уряд має право відбирати газети право переслати її по знижених цінах, ба навіть зовсім не дозволити живити урядової установи, якою являється почта.

Проти думки більшості суду виступила меншість судів, а саме судді Брендес та Говмс. Судді Брендес і Говмс меншості виступили проти поступовання почтового уряду. Він говорив: коли уряд почтовий відбирає газети право переслати своє видавничому по знижених цінах, то тим самим він немовби зовсім відбирає її право уживати почти. Коли ж почтовому урядови признали право в мирний час відбирати право переслати газету другою класною, то тоді американському горожанови не багато лишиться з тих прав, які йому загарантовані в так званій "Бил оф Райбтс", як називають поправки до конституції Зауценних держав, висичаючи ненарушні права американських горожан. Признає почтовому урядови та права грозили поважною небезпечкою свободі американських горожан.

Правда, говорив далі сей судді, американський конгрес може віддати війським діям право урядови відбирати горожанам дема права, загарантовані конституцією, але в данім случаю генеральний постмастер опирає своє поступовання не на військові закони, але на своє право, яке буди підпору йому завісали, наслід в час мира.

Вару прикладу Найвишнього Суду розуміє кождий, що роду вагу свободної дискусії в публичних справах. Се право з давних давен від угнетіти та покриваженні уживали за однією своїх найвишніших прав та за однією з найвишніших засвід в боротьбі проти поневолення та визиску. Його ще старалися відбирати або що найменше уменшити всі ті, що мають інтерес в тому, щоб народ приймав безкритично все, що йому скажеться, щоб народ самостійно не думав.

